

**Recenzja rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego i osiągnięć dydaktycznych
Pana mgr Piotra Zbierskiego w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego
doktora przeprowadzanym w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej Telewizyjnej
i Teatralnej im. Leona Schillera
w Łodzi.**

Pan mgr Piotr Zbierski jest absolwentem kierunku Fotografii na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi. Obecnie realizuje studia doktoranckie III st. na tej samej uczelni.

Jego dotychczasowy dorobek artystyczny jest bogaty i obejmuje działalność wystawienniczą, publikacje, wystąpienia dydaktyczne w postaci wykładów i warsztatów na uczelni w ramach praktyk pedagogicznych oraz w innych wydarzeniach związanych z fotografią poza uczelnią.

Kandydat ma w dorobku nagrody i wyróżnienia na prestiżowych konkursach krajowych i zagranicznych, m.in.:

- 2017 r. nominacja do nagrody Prix Du Livre D'Auteur-Arles Book Prize,
nominacja do nagrody 57 Konkursu Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek –
Fotograficzna Publikacja Roku 2017,
- 2015 r. laureat ReGeneration3, Musee de l'Elysee, Szwajcaria,
laureat Poznań Photo Diploma, Polska,
- 2014 r. grant European Cultural Foundation, stypendium Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa
Narodowego, wyróżnienia honorowe w Lucie Foundation Emerging Scholarship
i LensCulture Exposure Awards.
- 2014 r. zwycięzca konkursu Leica Oscar Branac Newcomer Award.

Wystawy indywidualne.

W latach 2006 – 2017 mgr Piotr Zbierski zrealizował 20 wystaw krajowych i zagranicznych w Łodzi, Wrocławiu, Warszawie, Krakowie, w Niemczech, Portugalii, Finlandii, Ukrainie, Austrii i Rosji.

Wystawy zbiorowe.

W latach 2007 – 2017 kandydat uczestniczył w 30 wystawach w Polsce, we Francji, Meksyku, Anglii, Holandii, Szwajcarii, Niemczech, Słowacji.

Szczegółowy pełny wykaz uwzględniający miejsca i daty wystaw oraz wydarzeń z udziałem kandydata, a także spis publikacji prasowych znajduje się w załączonej dokumentacji doktorskiej.

Piotr Zbierski jest autorem książki fotograficznej „Push the sky away” wydanej w PWSFTviT w Łodzi ISBN: 978 83 65501 13 4 , w wersji polskiej, angielskiej i francuskiej.

W ramach doktoranckich praktyk zrealizował 346 godzin dydaktycznych prowadząc wykłady i warsztaty twórcze na uczelni i poza nią oraz uczestniczył w bieżących pracach organizacyjnych na Wydziale Operatorskim.

Uzyskał pozytywną opinię kierownika Katedry Fotografii PWSFTviT w Łodzi prof. Janusza Tylmana.

Kandydat przedstawił rozprawę doktorską pt. „Fotograf i fotografia wobec rytuałów, symboli i emocji. Od natury znaczącej do kultury (o)znaczonej oraz dzieło fotograficzne w postaci zwartej publikacji albumowej pt. Echoes Shades wydanej w Wydawnictwie PWSFTviT w Łodzi. ISBN: 978-83-65501-68-4.

W książce znalazło się 121 czarno-białych fotografii wybranych z wielotysięcznego zbioru.

Dodatkowo w przedstawionej dokumentacji znajdują się również inne formy prezentacji dzieła w formie wystawy, strony internetowej i prezentacji multimedialnej.

Należy podkreślić bardzo staranne przygotowanie publikacji Echoes Shades pod względem edytorskim. Układ graficzny oraz oprawa introligatorska nadaje jej charakter obiektu artystycznego.

Aktywność wystawiennicza, intermedialna, a także obszerna prezentacja własnej twórczości w mediach w formie wywiadów stanowi konsekwentne ukazywanie postawy fotografa świadomego obranej drogi opisywania świata.

Rzeczywistość na zdjęciach Piotra Zbierskiego stanowi wewnętrzną jedność, która zewnętrznie występuje w nieskończonej ilości form i znaków pozornie różnych, ale czytelnych dla fotografa jako fragmenty tych samych procesów.

Pierwsze wrażenie z kontaktu z jego zdjęciami, to wrażenie rozrywania powłoki obiegowego estetyzmu w albumowym pokazywaniu egzotyki. Brak tu malowniczych pejzaży, dzieciaków pozujących do obiektywu, czy atrakcyjnych scenek rodzajowych podanych w perfekcyjnej jakości cyfrowej. Jest za to niepokój, niedopowiedzenie, poczucie wejścia w rzeczywistość tajemniczą, drapieżną i niebezpieczną.

Czerń i biel wyznaczają skalę emocji. Pomędzy nimi różne odcienie szarości tworzą strefy niedopowiedzenia i szczeliny dla emocjonalnego wniknięcia w treść.

To pobudza wyobraźnię i rodzi pytania o szczegóły obrazów, których autor nie objaśnia i pozostawia widza z własnymi domysłami. Zdjęcia nie mają tytułów. Przedstawione sceny pochodzą z różnych miejsc na Ziemi. Domyślamy się Afryki, Indii, Azji, Europy, ale bez formalnych wyróżnień w publikacji.

Obrazy kultur lokalnych, obrzędów i czynności magicznych odbywających się gdzieś na Ziemi przenikają surowe pejzaże natury stanowiące tło dla zachowań ludzkich.

Przewodnikiem w przemieszanych fotografiach jest intuicja odbiorcy i wiedza o kulturze. Na zdjęciach są ludzie w bliskich związkach z naturą kształtującą wielowiekowe tradycje, ale i współczesne zachowania lokalnych społeczności.

Obrazy powiązań natury determinującej i kultury zdeterminowanej stanowią treść doktoratu Piotra Zbierskiego, a tytuł „Fotograf i fotografia wobec rytuałów, symboli i emocji. Od natury znaczącej do kultury (o)znaczonej...”, trafnie określa rolę fotografii nie tylko jako dokumentu poznawczego ale przede wszystkim fotografa jako artystę kreującego własny punkt widzenia rzeczywistości w której uczestniczy. Nie jest to zapis naukowo socjologiczny lecz emocjonalna relacja świadka - obserwatora.

We wstępie do albumu czytamy:

„Echoes Shades jest fotograficzną analizą relacji i współistnienia natury oraz kultury. W swoich pracach rozumiem kulturę jako echo natury, natomiast jej symbole, znaki, wytwory, czy rytuały jako cienie żywiołów i zjawisk jakie zachodzą w naturze.”

Konstrukcja książki przypomina narrację filmową, której liczne wątki biegną równolegle, przenikają się i dopełniają chociaż dzieją się w różnych oddalonych miejscach i czasie. Autor wskazuje na naturalną jedność życia i śmierci oraz ukazuje wypracowane latami obrzędy symbolicznego jednoczenia się człowieka z siłami natury. Formy inicjacji do nowych funkcji społecznych w kontekście tradycji przodków w kulturach Afryki, Indonezji, tradycji medycyny naturalnej Podlasia, rumuńskich obrzędów ku czci cyklu odradzania się natury są fotograficznym echem odbytych przez Piotra Zbierskiego podróży.

Podróż fotograficzna, to jeden z najważniejszych aspektów rozprawy doktorskiej. Spotkania z napotkanymi ludźmi, akceptacja lub jej brak w bezpośrednich kontaktach, drobiazgowo notatki oraz sentencje poetyckie utrwalaające przeżycia to tło dla obrazów fotograficznych, które autor utożsamia z podróżowaniem.

Doktorant w tekście założeń twórczych definiuje swoją fotografię jako projekcję wnętrza na zewnątrz. Píše: „Samo robienie zdjęć jest emocjonalnym doświadczeniem, sposobem na zapomnianie i przypominanie... Fotografia jest stanem który raczej rozgrywa się w czasie niedokonanym, jest bardziej poszukiwaniem odpowiedzi niż samą odpowiedzią.” Píše również, że dla niego fotografia nie polega na byciu oryginalnym „ale robieniu zdjęć w zgodzie ze sobą. Zarzuca wielu fotografom, że się powtarzają pracując w określonych, wypracowanych estetykach.

Wydaje się, że to stwierdzenie jest niefortunne w kontekście stylu pracy kandydata tworzącego własną oryginalność języka fotograficznego, która go charakteryzuje i wyróżnia. Używanie czerni i bieli, praca na materiale srebrnym, surowość opracowania odbitek, stosowanie twardego światła błyskowego są znakiem rozpoznawczym Zbierskiego. Klimat zdjęć przypomina dawne dokumenty drukowane w miesięczniku Kontynenty w latach 70 tych. Jest jednak zasadnicza różnica. Zdjęcia w Kontynentach to ilustracje do artykułów precyzyjnie opisane i dopasowane, natomiast zdjęcia Piotra Zbierskiego są zapisem emocji, nagłych olśnień wizualnych oraz refleksji nad kulturową kondycją ludzką i jej związkami z przeszłością.

Jego postawę artystyczną można scharakteryzować jako rodzaj klasycznej przygody podróżnika na etapie pozyskiwania zdjęć, oraz twórcy budującego formalną strukturę fotografii zdolnej przenieść wszelkie subtelne emocje i przeżycia fotografa na poziom uniwersalnego odbioru.

Zdjęcia w albumie zaświadczenia o fizycznej obecności autora w miejscu wydarzeń, ale także pokazują dystans intelektualny do konkretnych faktów jako osobistą, emocjonalną refleksję. Jedne relacjonują wydarzenia, inne tworzą samoistne opowieści.

Przykładem może być zdjęcie przedstawiające ogólne ujęcie pejzażu w niewiadomym miejscu świata. Przestrzeń otwarta, z widocznymi polami uprawnymi. W prawej części zdjęcia dużych rozmiarów, abstrakcyjna, płaska czarna plama o poszarpanych brzegach. Zapewne defekt negatywu ale w charakterze znaku graficznego, który działa jak kosmiczna czarna dziura, korytarz do innej, nieznannej rzeczywistości. Zdjęcie wykracza poza dokumentalną rejestrację i wchodzi na poziom abstrakcji.

Inne znakomite zdjęcie w formacie rozkładówki.

Jedność człowieka i zwierzęcia. Prawdopodobnie afrykański albo indyjski pejzaż fotografowany pod światło. Na pierwszym planie w jednej płaszczyźnie wywołanej światłem lampy błyskowej widzimy fragment twarzy kobiety nad którą w tej samej tonacji widoczna jest krowa z jakimś rytualnym tatuażem. Wyglądają jak jedna forma, jeden organizm. Otoczenie jest ciemne w kontrze do promienia światła słonecznego. Niezależna opowieść.

Jest także zdjęcie w formacie kwadratu, oszczędne, czyste z 5 elementami kompozycji w którym autor wykazuje aurę przypominającą twórczość południowo – afrykańskiego fotografa Rogera Ballena. To istotne porównanie ze względu na podobne nuty niepokoju w czarno – białych zdjęciach obecne u obu artystów.

Powyższe przykłady świadczą o umiejętności kandydata do tworzenia narracji poetyckich poza znaczeniem dokumentalnym treści.

Część teoretyczna pracy doktorskiej dotyczy przedstawienia tła zachowań społecznych w sferze misterii i rytuałów określonych wspólnot. Doktorant określa swoją pozycję obserwatora – fotografa nastawionego na poszukiwanie wszelkich wspólnych mianowników łączących oddalone społeczności na płaszczyźnie poszanowania wierzeń przodków i wpływu naturalnych procesów przyrodniczych na kształt stosunków międzyludzkich.

Cytuje teksty innych autorów na temat własnej twórczości.

Szczegółowo przedstawia metody swojej pracy nad opracowywaniem materiałów. Wskazuje rolę pracy z negatywem i stykówką, jako z niezależną jakością artystyczną w procesie twórczym.

Doktorant angażuje się w tworzenie intermedialnych spektakli filmowych we współpracy z muzykami, reżyserując współistnienie fotografii i wokalu.

Pan mgr Piotr Zbierski w przedstawionej pracy doktorskiej wykazał się rozległym obszarem zainteresowań twórczych łączących fotografię z doświadczeniami podróżniczymi uzyskując wysokiej jakości efekty artystyczne.

Dzieło w postaci albumu fotograficznego Echoes Shades stanowi dorobek nie tylko fotograficzny, ale i edytorski znaczący w kategorii wydawnictw o sztuce fotografii współczesnej.

Konkluzja

Zarówno praca doktorska jak i dorobek twórczy Pana mgr Piotra Zbierskiego są zgodne z wymogami ustawy, a ich poziom artystyczny potwierdza jego wysokie kompetencje w obszarze sztuki fotografii. Na tej podstawie popieram wniosek Pana mgr Piotra Zbierskiego o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki filmowe i teatralne.

Witold Jacyków

